

9239

APÈLES·MESTRES

QUÈNTÒ DE NADAL

PUBLICACIONS
TEATRALIA

QÜENTO DE NADAL

BIBLIOTECA

TEATRALIA

APELES MESTRES

QÜENTO
DE NADAL

en dos actes.

—TEATRE PER INFANTS—

1909

Aquesta obra va ser estrenada a Barcelona el dia 22 de Decembre de 1908 per la NOVA EMPRESA DE TEATRE CATALÀ (Teatre Novetats) baix la direcció de D. Adrià Gual.

L'execució va ésser a càrrech dels actors Sra. Martínez, Sr. Puiggarí, Srta. Fremont, Sras. Verdier, Santolaria, nen Tressols, Sr. Sirvent, Srta. Doménech, Sra. Masriera, Srtas. Molgosa, Roldán, Srs. Pons, Tor, Vilallonga, Bley, Franch y Marinello.

PERSONATJES

La Tradició

Bernat (40 anys) *Amo de la masia*

Laya (30 anys) *sa muller*

La Padrina (70 anys) *mare de Bernat*

Martinet (13 anys)

Ceresona (12 anys)

Cisó (11 anys)

Tres marrechs més petits

Manot (60 anys) *Pastor*

El Rabadà (14 anys)

La Mare Garça

La Bruixa de Prats

La Ferrera

Ginebró, *Follet*

Follets

El Papu

El Pare Gegant

L'Ànima d'en Rosega-Cebes

L'Animeta d'en Cantiret

Un Gripau

Animes

Pastors

PRELUDI

A TELÓ TIRAT

LA TRADICIÓ, *dirigintse al públich*

A vosaltres, petits, mainada bulliciosa,
esperança dels grans, alegría dels vells;
a vosaltres, menuts, poncelles mitj descloses,
de cors adalerats y llavis riallers;

A vosaltres, infants, per qui les coses graves
qu'ens fan arrugâ el front no us el arrugan gens,
per qui'l mon, al voltar, no sembla donar voltes,
com el temps, al fugir, no sembla moure un peu;

A vosaltres, avuy qu'aplegats aquí us miro,
—vermell de fret el nas, les mans balbes de fret,—
vos desitjo salut y bon Nadal.— Oiume:
a vosaltres vos parlo ab la veu del temps vell.

*
* *

¡Nadall... ¿Y quàn millor qu'avuy qu'és vostra festa
—festa eterna, sublim, infantil com cap més—
per dirvos: «Benvinguts sigueu a casa nostral
De teatre y actors vos fem senyors y reys.»

Sí, no us sorprenga; avuy aquet teatre és vostre,
ben vostre, no dels grans, tot vostre solzament;
¡els grans ray! ells tot l'any tenen seu el teatre!
¡Que us el deixin avuy perque en goseu a pler!

Pels grans, y sols pels grans, tot l'any sobre l'escena
massa hi fem palpitare la vida ab sos replechs,
ab sos greus, sos dolors, ses lluites y miseries,
les angoixes del cor, les febres del cervell

Avuy en vostre honor y pel goig de complàureus,
per fer batre tan sols vostres cors ignocents,
avuy n'hem fet fugir la Vida del teatre!
n'hem tret la Veritat ab sa copa de fell

Avuy res de grans mots ni tesis ni conflictes!
res de crims passionals ni drames truculents!
Avuy.... autor y actors ens hem tornat criatures;
si no'n sabem ser prou.... ja'ns ho perdonareu.

Com els nins d'altre temps, vosaltres y nosaltres,
divertimnos contant... un quiento de follets.
Veniu: rigueu, ploreu, aplaudiunos, xiuleunos,
feu com millò us plaurà! sóu més qu'amos, sóu reys!

*
* *

Y vosaltres, els grans, persones judicioses
plenes de bon sentit, de bon gust y bon seny,
penseu qu'el teatre avuy, és d'ells, nó de vosaltres;
¡deixeulos un cop l'any fer de públich també!

Penseu qu'és per ells sols qu'avuy se fa la festa;
que si us hi deixem ser... és que som complacents;
y si l'obra us deplau ¡no'ls ho dongueu a entendre!
¡no'ls malmeteu el goig murmurant «no val res!»

Mireu als vostres fills,—a n'ells sols, no a nosaltres,—
mireu els ulls fits y els llavis entroberts;
y en veritat vos dich qu'aquet sol espectacle,
aquèt, ja us pagarà tot l'enuig que us donguem.

Nó, l'espectacle avuy no'l busqueu a les taules,
sino aquí baix ont sóu, entorn vostre!... Y potser
—deixeu'mho dir ben baix, ben baixet, qu'ells no ho sentin—
revjureu aquells anys que no tornan may més.

ACTE PRIMER

Cuina d'una masfa a montanya. Gran llar de foch al fons, ab calamàs-techs y mosses de ferro. L'olla penja demunt del foch. Penjat al faldar un llum de gresol encès. A un costat, porta ajustada donant al porxo; al altre, en primer terme, taula llarga de fusta blanca, ab banchs. Una llumanera de quatre brochs encesos, al demunt.—L'escena deu estar degudament il·luminada.

ESCENA PRIMERA

LAYA, *dreta devant de la taula, està farcint el gallindi que té plomat demunt d'un tovalló estès; escampats al seu voltant, gerra de llard, saler y demás utensilis propis.*

BERNAT, *assegut al escò, ab la pipa a la boca, està esclofolant castanyes, que treu d'un cabasset que té al costat y va posantles en un plat negre que té a la falda, després de tirarne les esclofolles al foch.*

LA PADRINA, *asseguda en un escambell, aguanta una pabella demunt del foch, remenant el contingut ab una forquilla de fusta.*

LAYA, *(un xich nerviosa)*

¿Estàn les castanyes?

BERNAT

La derrera... y alça! aquí les tens. *(S'aixeca espolcantse)*

LAYA

¿Has tingut compte que no t'en passés cap de cordada?

BERNAT

Totes són sanes com tu meteixa. (*Li posa'l plat al demunt de la taula*)

LAYA

Donchs, castanyes amunt.

BERNAT, (*mirantla jarcir*)

¡Això sembla la boca de l'infern, que diu que s'hi entra de correguda!

LAYA

¡Y lo qu'engolirà encare! ¿Que't penses que no hi hà més sinó omplir una bestiassa com aquèsta?... ¡Si pesa més qu'un ase mort! Yo ja tinch els braços trencats de tant remenarlo.

BERNAT

Donchs jo ja tinch les dents esmolades no més de miràrmel.

LAYA

Padrina.

BERNAT

¿No sentiü, mare?... ¿Volsthi jugar que ja hi fa la bacàina?

PADRINA

No dormo, no; no cal que'm llevis falsos testimonis, que ja't sento,

LAYA (*tot treballant*)

¿No'm deixeu pas cremar les salsitjes?

PADRINA

Y ¡qu'haig de deixar cremar, burranga! Si estàn rosses com un fil d'or.

BERNAT (*acostantse a la llar*)

Y l'olor que fan!... Hm!... ¿Voleu deixarmen tastar una, mare?

PADRINA

¡Tu! mira que't picaré els dits. ¡Sempre seràs criatura!

BERNAT (*joyós*)

Avuy tots en som de criatures, ¡tots hem de serne de criatures! ¿Per ventura hi hà cap més diada al any com aquèsta? Jo no sé que té però avuy semble qu'a ún li treguin els anys de sobre; sembla que's respira un altre aire, —aquèll que respiràvem de marrechs. Tot fa una olor de cosa vella... que rejuveneix. Y quan ún veu els alegroys de la mainada, ja no hi hàn anys, no hi hàn penes, no hi hà experiència que ho aguanti: ún se sent quitxalla... y mireu: jo penso que l'home fa una bestiesa deixant de ser quitxalla!

PADRINA

¡Si, fill, si; ja tens rahó! ¿Què'ns quedaria a nosaltres, els vells que ja'ns en anem d'aquet món, si no fossin aquestes rebifalles d'infantesa?

BERNAT

Donchs si us passà a vosaltres que ja'n sóu tan lluny ¡figureuvos què'ns passarà a nosaltres qu'encare en som a la vora! Mireu, mare: avuy, —are meteix si gosés—

m'asseuria a la vostre falda perque m'amoixéssiu com avants m'amoixàvau, em cantéssiu una cansó d'aquelles qu'em cantàvau... y anarme adormint, adormint, somniant en aquells angelets que somniava trenta anys enderrera.

LAYA

Vaja, vaja, Bernat; tingues un xich d'enteniment. Hi hân coses que no té de dirles un pare de familia.

BERNAT

¡Còm, de familia! ¡Digues de sis families! Y si Déu vol...

LAYA

Calla y enteniment.

BERNAT (*rient*)

¡Què, enteniment! ¿No t'he dit qu'avuy no és die de tenir enteniment? ¡Malviatje l'enteniment! Avuy, tots, grans y xichs, tots som quitxalla. Es el privilegi de la vetlla de Nadal.

LAYA

¿Estàn les salsitjes, padrina? Tinch por qu'en feu massa.

PADRINA (*alçantse*)

Ni massa ni poch. Aquí les tens, y dígam per ta vida què t'en sembla. (*Presentantli la paella*).

LAYA

Al punt padrina; no poden estar més al punt.

BERNAT (*abocantshi*)

¡Oh y tal, si talment parlen!

LAYA

Calla, beneit.

BERNAT

Y és clar; si estàn dient «menjeunos». No sé quin ant me deté...

LAYA

Donchs no'n tastaràs fins que siga l'hora. Ja que vols ser quitxalla, espera el torn com la quitxalla. (*Segueix urcint*).

PADRINA

Y are que díus de quitxalla: ¿creuríes qu'aquells rivalls ja començen a ferme estar ab ansia?...

LAYA

No'm parleu d'ansia, que ja fa bella estona qu'em ossego la llengua y callo per no donarvos pena.

BERNAT (*sorprès*)

¿Y de què heu de passar ansia?

PADRINA

Es que sí; ja començen a trigar massa.

LAYA

Em semble que teníen temps d'haver anat y vingut gues vegades per no dir quatre.

BERNAT

¡Ah, sí! ¿que't penses qu'anar y venir del bosch és nar un tom per l'era?

LAYA

Vejes quin temps fa.

BERNAT (*anant a guaytar per la porta*)

¡Uy! està nevant a cenallades. No sembla sinó qu'all dalt ploman colomins. (*Torna a ajustar la porta*)

PADRINA

¡Ay els àngels de Déu!

LAYA

¡Mira que també has tingut una pensada de ferli pujar al bosch a buscarse el tió!...

BERNAT

¡Y si per ells és una granja! Tanta festa és fàn el d'anar al bosch a buscarlo y durlo a rossegons, com després, de garrotejarlo y ferli suhar el turró. ¡No de en ferne poca de gatzara rodolant costes avall!... ¡quines corradiches y tombarelles deuen ferhi, aquí caic aquí m'aixeco! Jo rich no més de pensarhi; talment e sembla que m'hi trovo.

LAYA

¡Sí, però ab aquesta nevada, pobres criatures! Be segur qu'han trovat neu fins a genoll. També el podí haver dut tú meteix el boscall, quant n'has baixat!

BERNAT (*rient*)

¡Que s'el afanyin, que s'el afanyin, qu'aixís trob rán els turrans més dolços! Ja he fet prou de serrárlose allà els el hi deixat estès y agarrotat com un mal lladre, ab les cordes a punt perquè no haguessen de fer més qu'arrossegarlo.

PADRINA

Vaja, Bernat, diràs tot lo que voldràs, però no pu donarte la rahó. Fa una vetlla de tots els diables. ¿N sents com xiula la tramontana? Arrivaràn glaçats fins al moll dels ossos.

BERNAT

Y després de tot, y ont havia d'anar jo carregat ab el tió a coll y bè. Penseu qu'havía de baixar al poble...

LAYA (*neguitejantse de més en més*)

Es qu'ès aixís meteix que no hi hà senderi de fer anar unes criatures per aquets móns de Déu, ab una tarde com la que feya! Jo, la veritat, enfeinada com estava y fins perque no'm vinguessin entre peus y em fessin nal'obra, no hi he posat esment; però are m'en penedeixo. ¡Vejes sí'n fa d'hores qu'és nit y encare no s'els veu en furat ni finestra.

PADRINA

Vaja, Bernat, aqueixes criatures em fan estar ab una angunia que no'm deixa viure. Déu fassa que no'ls ni haja passat res.

BERNAT

Y ¿què voleu qu'els hi haji passat, santa cristiana? Si fos un de sol podríeu dir, però són sis, sentíu? ¡sis!

LAYA

¡Sí, però sis que no valen per mitj!

BERNAT (*ab aplom*)

¿Còm s'entén...? ¡Poch a poch, Laya; el Martinet és in home!

LAYA

Per fer criaturades y maleses.

BERNAT

¡Tot un home, et dich! tan home com més de quatre homes fets! Tan segurs van ab ell els menuts com ab mi meteix... ¿Y el Cisó...? ¿Y la Teresona? ¿qué m'en dius

de la Teresona? ¿Qué no és un home també?... vull dir: ¿que no és una dona? ¡Es que sí qu'és tota una dona!

LAYA

¡Oh sí; com els teus fills no n'hi hân d'altres.!

BERNAT

Déu no'ns en donga de pitjors. Tant de bò que tots els demés que vingan....

LAYA

¡Calla!

BERNAT

Callo: però Déu fés que tots els demés que vingan...

LAYA

¡Que callis torno a dirte!

BERNAT

¡Si callo, dona, si callo! (*Pausa*)

LAYA (*després de buscar una estona al seu voltant*)

¿Ont és el capdell?... ¿Qué m'heu tocat el capdell de fil, padrina?

PADRINA

Ay, jo nó, filla ..

BERNAT (*mostrantli*)

Si'l tens aquí al devant dels ulls, ¡santa Lluçia gloriosa!

LAYA

No'n fassis cabal, perque estich tan anguniosa que ja començo a no saberme lo que'm patollo!

BERNAT

Però ¿per qué tens d'estarne d'anguniosa? ¿Que per ventura no havia anat jo també de nit pel bosch, y may s'em va menjar cap llop? ¿Que per ventura no hi havies anat tu també, de faluga, y may se t'en van endur les bruixes?... Oh y després de tot, ¿quí't diu que no s'hajan aturat al mas Guitart o al mas Vila a ensenyar el tió a l'altre quitxalleta, y a fer pa y trago si'ls ho han perferit?

LAYA

Oh, tu, posat a pastar de tot ne fas coques.

PADRINA (*suspirant*)

Déu fassi qu'aixís sía.

BERNAT

¡Y és clar qu'aixís és! La nit de Nadal no pot passar cosa dolenta, ¿fa, padrina?

PADRINA

Aixís ho hem de creure, però may és bo tentar al diable.

BERNAT (*ab convicció*)

Avuy el diable està encadenat. Hey, això són vos meteixa qui va ensenyarmho.

LAYA (*ab impaciencia*)

¡Bernat! Vina; aguàntam aquesta bestiassa, que tota sola hi pateixo el pelegri.

BERNAT (*fent lo que li diu*)

¿Ja'l cuses?

LAYA

¿Y donchs?

BERNAT

¿Ja li has ficat la poma al rebost?

LAYA

Sí, home, sí, no havia de faltarte la poma!

BERNAT

Es que per mi un indiot sense poma és com una dona sense morenor; li falta tota la gracia.

LAYA

¡Cap vert!... Mira lo que fas, bajandal aguanta bé, que no s'et capgiri... ¡Ex! ¡treute aquesta pipota de la boca, ¿no veus que'm fas venir tot el fum a la cara?

BERNAT (*rient*)

¡Millor, donal aixís seràs més morena. Si tot justament és lo qu'are et deya!

JANOT (*desde fera*)

¿Es pot entrar?

BERNAT

Sense trucar.

ESCENA II

Els meteixos y JANOT, ab samarra, esclops y el gayato a la md.

JANOT (*molt jovial*)

Santa nit tothom...

BERNAT

Ah, ¿ets tu, Janot?

JANOT

Mentres Déu vulga. (*Acostantse a la taula*) ¡Hola! que ja esteu cordant la cotilla al difunt?

BERNAT

¿Y doncs, que't penses que som heretjes? ¡Bé l'hem l'enviar a l'altre món ben endreçat per fora y per lintre!

JANOT (*admirant el gall*)

Vós sabreu de què ha mort, el pobre, però no fa pas ara d'haver mort de miseria!

BERNAT

¡Això no! ¡Ja voldria tenir jo'ls seus palpissos!

LAYA

Sí; al plat voldries tenirlos.

JANOT (*anant a seure a l'escó*)

Y vós, padrina, ¿com ho tenim això? ¿Que no hi há sòn avuy?

PADRINA

¡Ni l'ombra! y encare qu'en tingués....

JANOT

Bé, es clar qu'avuy no és nit de dormir. La nit de Nadal treu la sòn de les orelles. (*Encén la pipa, ab una brasa qu'aplega del foch*)

PADRINA

Oh, no és pas per això!...

JANOT (*repapantse*)

Y donchs, qu'espereu al promès, potser?

PADRINA

Calla, gat ¡l'angunia que cuida menjàrsem de viu e viu!

JANOT

¿Angunia?... ¿Y de què passeu angunia?.. No sabe qu'aquesta nit és un pecat passar angunia?

LAYA

¡Bé massa tenim de què passarne, Janot!

JANOT

Bo ¡vêten aquí un'altre!

LAYA (*deixant el gall*)

¡Ay gracies a Déu, ja està! (*Aixugantse les mans ab el devantal vé al mitj de l'escena, Janot s'alça y s'ha acosta*). Figúrat qu'aquèt...

BERNAT (*joyós*)

«Aquèt» vol dir «l'amo»

LAYA

...ha tingui la humorada de fer anar la brivalla al bosch a cercarse'l tió. En aquet temps no hi hà tarde per res: y entre la fosca que fa y la gran neu qu'ha caigut, jo no sé que deu havèrloshi passat, però mireu quin'hora és y encare estem esperant que tornin!

JANOT

¿Y què voleu qu'els hi haja passat?... ¡Res no'ls hi ha passat!

BERNAT

¡Això és lo qu'els hi dich jo! ¡però les dones són aixís; Si no's poguessin donar pena ja no estarien contentes!

JANOT (*rient*)

Per mi la pena les engreixa.

LAYA (*ab un rebuŕ*)

¡Tan poch seny teniu vós com el de casa!... Poseu-vos les mans al pit: criatures soles...

BERNAT (*fent petar els dits*)

¿Soles y són sis? ¡No sé de què deus dirne companyia!

LAYA (*mitj plorosa*)

...Tres hores que son fora...

BERNAT

¡Ni qu'en fes quatre!

LAYA

¡Els homes teniu el cor de roure!

BERNAT

¡Y vosaltres el teniu de pi, que tots s'en van en llàgrimes!

JANOT (*ab molta calma*)

Y al cap d'avall, mestressa, penseu qu'avuy és nit

de Nadal, y que la nit de Nadal a ningú pot passarli cap cosa dolenta.

BERNAT

¡Ángela! (*A Laya*) ¿No ho sents? (*A Janot*) Es cabalment lo qu'els estava dient are.

PADRINA

¡Qu'el bon Jesús vos escolti!

LAYA (*anant a la porta a guaytar*)

Veyam si encare neva... ¡Uy!

JANOT (*rient*)

¡A portadores, Laya, a portadores! ¡Aquest any se veu que la neu va a cap diner!

LAYA (*tancant la porta*)

¡Ay els fills del meu cor!

PADRINA

¡No puch trèuremels del magí!

JANOT *a Bernat*

Y bé ¿y vós, que no veniu, nostramo?

BERNAT

¿Aont?

JANOT

A la missa del gall.

BERNAT

¡No, home, no! ¿No veus qu'esperem la mainada per

fer suhar el tió? Nosaltres anirem a missa matinal, si Déu vol.

JANOT

Donchs yo ja ho tinch tot apunt. Are acabo de guar-nir el xay per durlo a benehir... ¿El voleu veure?

BERNAT

¡Y és clar que sí, home de Déu! ¿Ont lo tens?

JANOT

Aquí fora, al corral; ja diré al rabadà que l'entri. ¡Fa una patxoca! Semble tot un senyoret ab aquell bé de Déu de cintes y llaços que m'ha deixat la padrina.

PADRINA

Hey, tu; mira qu'encare són del meu casament.

JANOT (*rient*)

Donchs a fe de Déu qu'el díe qu'eus torneu a casar, encare podreu rumbejarles, perque semble que surtin de la capsa (*Anant a la porta y cridant*). ¡Hey, tu, menut! Porta el xay aquí dins qu'el veuràn els amos! (*Tornant a l'escena*) ¡Ja us dich jo que sí qu'en fa de patxoca!

ESCENA III

Els meteixos y el RABADÀ qu'entra estirant un xay tot guarnit de llaços de colors.

RABADÀ

¡Rutxquet! vina... no tingues por, rutxquet, vina a donar la şanta nit als amos... (*Entrant*) Ave María.

LAYA

¡Ay qu'es bufó!

PADRINA

¡Talment sembla un Maig!

RABADÀ

¿Fà, que no li manca més que saber dir “si senyor”
y “no senyor” per semblar tot un marquès?

BERNAT

Vaja, Janot, no sabia que tinguessis tanta manya.

JANOT

Y donchs, ¿que us pensàveu que no'n tinch més que
per fer fluviols?

RABADÀ

¡Hey! Jo també hi tinch la meva part, val a dirho.

BERNAT

¿Tu?

RABADÀ (*arrogant*)

Jo, jo. ¡Li he fet el nus a la cúa!

JANOT

Ah sí, vol dir aquet floch del cap d'avall, que hi es-
tá tan bé com un pegat en un banch!

PADRINA

Pobret, bé ha tingut prou cap per ser tant totxo!

RABADA

Prou que'n tinch de cap! el mal és que no tinch lle-
tra; que si jo tingués lletra...

JANOT (*rient*)

¡Oh, ja ho crech! ¡si sabés de llati com el senyor rector, prou hauría inventat la polvóra, ¿fa, menut? (*Donantli una clatellada*)

RABADÀ

¡La polvóra potser no, malehit siga! ¡però altres coses més catxoyes... potser sí: mal que us en rigueu!

BERNAT

Vaja, Janot, et dono l'enhorabona; jo t'asseguro que com el teu xay no n'entrarà cap més a l'iglesia.

LAYA

¡Pobrissó! ¡ferlo pujar en aquestes hores montanya amunt fins allà dalt!...

RABADÀ

¡Això ray! ja m'el carregaré a coll. ¡Vès si li deixaria fer una hora llarga d'estripa-pits!... (*al anyell*) ¿fà, titoys?

JANOT

Oh y ademés, que passarem pel bosch; allí dintre els abres guarden bon xich de la neu y de la tramontana.

LAYA (*suplicant*)

Ay, Janot, feume el favor de mirar bé per totes bandes; crideulos a cada revolt, veyam si'ls troveu; que, per mí, no pot serne d'altre sinó que s'han perdut.

JANOT (*sense convicció*)

¡Y què s'han d'haver perdut! S'hauràn entretingut en alguna masía... (*Al Rabadà*) ¡Au, tu! torna el xay al corral y vés a la plassa a esperar els altres pastors, ¿sents? Y en senthi tothom vina a avisarme.

RABADÀ (*estirant el xay*)

Anem, falugueta; anem a lluhir el rumbo, que may més ens hi hem de veure tan enfarbalanats.... ¡Rutx-quet! (*Desapareix. Al mateix temps se senten lluny veus de criatures que van acostantse cridant*)

VEUS

¡Au! ¡au! ¡au!... ¡au que ja'l tenim!...

RABADÀ (*a dintre*)

¿Això són hores de tornar?... ¡Ja veuràs ton pare!... (*Segueix la cridoria acostantse*)

LAYA y PADRINA (*esclat d'alegria*)

¡Ja són aquí!

JANOT

¿Ho veyeu?

BERNAT

¡Y si, dones, no us ho deya? (*Tots corren a la porta*)

LAYA a BERNAT (*deturantlo*)

A tu, però are rènyals ¿oh sents? ¡Que'ls fassis l'enfadat y cara ferrenya!

JANOT

Avuy no's renya a ningú ni ningú s'enfada. Fóra un pecat trencar l'alegria de la quitxalleta!

ESCENA IV

(*Els mateixos y Cisó, Ieresona y tres marrechs més qu'entren arroçegant un gran boscall; el deixen al mitj de l'escena, suhant y esbufegant. Tothom els entrotlla ab gran interès.*)

PADRINA

¡Ay, fills meus! ¿ont vos heu ficat?

LAYA

¿Aquestes són hores de tornar a casa, grandíssims? No valeu tant, tots plegats, com les angunies qu'ens heu fetes passar.

BERNAT (*volent fer el serio*)

¡Hm! ¡hm!... y cuidado qu'un altre día... ¿sentiu?.. qu'un altre día... (*Li escapa el riure*)

LAYA (*de sobte*)

¿Y ont és en Martinet?

CISÓ (*torbat*)

¿En?....

PADRINA

Sí, el noy gran; ¿ont és el noy gran?

BERNAT

¡Oy! Digues ¿com és que no vé ab vosaltres?... ¡Ont és, cuital!

CISÓ

¿En Martinet?... (*Ansietat general*) No ho sé.

JANOT

¡Còm, no ho sabs! ¿Tu no sabs que s'és fet en Martinet?... ¿Y vosaltres tampoch ho sabeu?...

EL MÉS XICH

¿Voleu que us ho diga jo?

PADRINA

Sí, fill, sí, digues.

EL NOY

S'ha perdut.

L'AYA

¡Reina santíssima!

BERNAT a CISÓ

¡Com s'entén s'ha perdut!... ¡Veyam, explicat!

CISÓ

Oh... ja veureu... Còntaho tu, Teresona, qu'ho contaràs millor.

TERESONA

No, no; còntaho tu qu'anaves al devant.

BERNAT (*impacient*)

¡Vaja, acabeu d'una vegada! ¿Còm ha sigut això?

CISÓ

Oh... ja veureu... (*Se grata el clatell*)

JANOT

Ja veurem, ja veurem, però lo que veig és que no veyem res.

CISÓ

Oh, res... Ja teníam el boscall a punt d'arrossegar, quan tot d'una aquèt li diu "guayta quin esquirol"

UN NOY

¡Mentida, qu'ha sigut aquésta!

TERESONA

¡Oy no, qu'has sigut tu, vês!

BERNAT

¡Tant se val, no't torbis!

CISÒ

Ell que s'enfila al abre tot poch a poquet... l'esquirol ¡paf! s'en va a un altre; ell va per pujar al altre... l'esquirol ¡paf! salta a un altre; ell que s'en va al altre...

LAYA

Bé, bé, sí, s'ha anat allunyant.

CISÒ

Fins que ja no'l vèyam; y com que gaire bé ja era it, ell qu'ens crida: "començeu a fer via avall que ja us conseguire".

PADRINA

¿Y vosaltres heu tingut el cor de deixar-lo?

CISÒ

Oh, jo no volia pas; aquèsta ha sigut, que les dents espetegaven de feresa..

TERESONA

¡Oy no, vês! ¡Aquèt era el qui'n tenia!

UN NOY

¿Jo? ¡si no he badat boca!... Aquèt, que fins feya el oricó.

LAYA

¡Sembla mentida entre bons germans!...

CISÒ (*ab importancia*)

Oh, però en arribant a càn Guitart hem estat més d'un hora esperantlo... Com que la masovera ens ha donat pa y nous y ens ha fet fer beguda...

JANOT

Vêt-aquí ¡per xo no us ha dolgut l'espera!

BERNAT

¿Y que no l'anàveu cridant pel camí?

CISÒ

Prou que'l cridàvem... però ben baixet per no espantar l'esquirol.

LAYA

Y ell ¿no us ha respost may?

CISÒ

¡Qu'és cas! ¿No veyeu qu'hauría espantat l'esquirol!

PADKINA

¡Malviatje l'esquirol! ¡Sempre aquesta deria de rapinyar alguna cosa!

JANOT

Ah sí, ell may torna del bosch ab les mans buides!

LAYA

Y are ¿que fem?... (*Tots se miren consternats*
pausa)

ESCENA V

Els meteixos y el Rabadà desde la porta

RABADÀ

¡Janot! (*Tots li claven una mirada interrogativa*)

JANOT (*ansiós*)

¿Què portes de nou?

RABADÀ

¡Au! veniu qu'els pastors ja són tots a la [plassa ab els xays, les gralles y les simbombes. No més us esperen a vós per posarse en marxa — Teniu, la manta. (*Li dóna*)

JANOT (*indecís*)

Bé... dígalshi que començin a passar, que ja'ls aconseguirem.

RABADÀ (*ab vivesa*)

Ah no, si no marxem tots plegats jo no vinch, ja us ho aviso.

JANOT

Y això ¿per què?

RABADÀ

Perque el pastor de cân Castany, qu'acava d'arrivar are meteix, diu qu'el fret ha tret una manada de llops de la serra y qu'are pastorejen pels encontorns del bosch. Tot venint els hi ha vistos lluhir els ulls com brases enceses.

LAYA (*ràpid*)

¡Reina santíssima!

PADRINA (*Senyantse*)

¡Valgans la cort celestial!

RABADÀ (*esperverantse*)

Y fins diu qu'els ha sentits! que diu que fan uns udols de gana... que diu que fan tremolar les copes dels genolls.

LAYA (*ab desesperació*)

¡Fill del meu cor! menjat de llops! (*Cau sanglotant demunt del banch, amagant la cara en el devantal*)

PADRINA (*tremolant*)

Ja m'ho deya el cor qu'ens en amenaçava una de grossa ¡Fa tres dies que l'òliba no para de voltar per demunt de casa!

BERNAT (*aterrat*)

¡El Martinet!... ¡Pobre Martinet!...

JANOT (*de cop*)

¡Vaja, no pot ser! No vull creure que la nit de Nadal pugui succehir cap cosa dolenta! (*Al Rabadà bruscament*) Anem. (*Surten tots dos*)

ESCENA FINAL

BERNAT els segueix maquinalment fins a la porta ont queda clavat ab els ulls fits en la negror de la nit. LAYA asseguda en el banch, de còlzers a la taula, va sanglotant ab desconsol. La PADRINA, aplegant entorn d'ella com una llocada als noys espasmats, s'asseu al escò murmurant:

PADRINA

Veniu, àngels de Déu, veniu, que pregarem al bon Jesús que no'l deixi. (*Ab veu trèmula d'emoció*) Pare

nostre qu'estau en lo cel, sia santificat el vostre sant nom... *(Segueix barbotejant)*

ELS NOYS *(a mitja veu)*

Nostre pa de cada dia donaunos, Senyor, en el dia d'avuy y perdonaunos nostres culpes.... *(L'oració va perdentse en un murmull qu'ofega l'estrèpit de panderos, gralles y simbombes dels pastors que s'allunyen)*

BERNAT *(desde la porta cridant ab veu nuhada)*

¡Martineeeet!...

TELÓ PAUSAT

ACTE SEGON

Interior d'un bosch. Arbres corpulents entrelleçant branques y arrels, fins a perdres de vista. Està nevant copiosament.

ESCENA PRIMERA

En primer terme una caldera posada demunt d'un foch qu'atia manxant el Gripau.

GRIPAU (*salmodiant*)

Flam, flam,
creix d'un pam!
Flama, flama,
xiula y brama!
La caldera
treu fumera.
Pedra foguera!
Pedra de llamp!
Flam, flàm,
esponcéllat com un ram!

LA MARE GARÇA (*Surtint d'entre els arbres*)

Molt bé, rateta, molt bé. Veig qu'has feta bona feina. De la caldera munta una farum de cosa podrida capaç de retornar un mort. Per la paga et donaré una mosca de cementiri.

GRIPAU

¡Tantes mercès, Mare Garça!

GARÇA (*rient y amanyagantlo*)

¡Ah, lleminerot! ¡més que lleminerot! (*Arrivan, una per la dreta y l'altre per l'esquerra, la Bruixa de Prats y la Ferrera cavalleres en escombres de bruch ab brides d'or*)

BRUIXA DE PRATS (*inclinantse*)

Abracacs.

FERRERA (*id*)

Abracacs.

GARÇA (*id.*)

Abracacs. (*Se saludan cerimoniosament*)

B. DE PRATS

Qu'el Diable us dó salut, Mare Garça.

FERRERA

Y moltes centuries de vida.

GARÇA

¡Ell vos ho torni, germanetes! ¿Veniu cansades?

B. DE PRATS

Jo arribo capolada. Aquet corçell galopa com si portés gatoses sota la cúa.

FERRERA

Jo no, però al passar per la xemeneya de la fornal del meu home m'he posat l'esquena feta un Sant Llätzer

GARÇA (*ab repulsió*)

No parlis de sants, en aquesta hora solemnial, qu'ens podria dur malestrugancia.

FERRERA

Perdoneu, Mare Garça, no'm recordava de que s'acosta l'hora malehida.

GARÇA

Y bé, ¿què porteu, germanes?

B. DE PRATS (*mostrant el puny clos*)

Dos ulls de gat negre.

FERRERA (*id.*)

Dos ullals de llop negre.

GARÇA (*id.*)

Dues plomes de corb negre.

B. DE PRATS (*tirantho a la caldera*)

Sabaot.

FERRERA (*id.*)

Sabaot.

GARÇA (*id.*)

Sabaot. (*Al caure cada objecte a la caldera en surt un raig verinós*)

B. DE PRATS

¿Manca res més?

GARÇA

Sí per cert: gaire bé lo principal. Manca la sanch d'un ignocent.

B. DE PRATS

¡Maledicció!

GARÇA

No us espanteu encare, germanetes. Molt serà qu'els Follets, nostres servidors, no'ns ho portin conforme els ho he manat (*Al Gripau*). Ja pots retirarte. Empòrtaten els corcells d'aquestes nobles dames y tingues per ells tots els miraments que's mereixen.

B. DE PRATS

Oh, sí; el méu rellisca a flor de terra com el llagart més corredor.

FERRERA

Y el meu vola entre dos núvols més lleuger que cap oreneta. (*El Gripau pren les dues escombres per la brida y se les emporte darrera els arbres després de fer una gran reverencia*).

B. DE PRATS

Mare Garça, teniu un criat que val un imperi.

GARÇA

¡Es una alhaja! Tan feiner, tan modoset, tan callat! Bo per encendre el foch, bo per embridar una escombra, bo per tirar verí... ¡Es una veritable alhaja!

Y are digueume çont heu estat, germanetes? ¿Quines bones obres heu fetes avuy?

B. DE PRATS

Jo he malehit un camp y he fet assecar tota la sembra. (*Riu*)

FERRERA

Jo he malehit un bosch y he fet corcar tota la fusta.
(*Riu*)

GARÇA

Jo he malehit una font y la font s'és estroncada.
(*Riu*)

B. DE PRATS

¡Bona tasca! ¡bona tasca! No's podrà pas dir qu'hem malversat el día.

GARÇA

Y millor encare aprofitarem la nit ab l'ajuda de la Mort y del Diable!

B. DE PRATS (*fent reverencia*)

Sabaot.

FERRERA (*id.*)

Sabaot.

GARÇA (*id.*)

Sabaot (*Se sent una xiulada estrident que va acostantse y desemboca esbojarrada la corrua de Follets. Lluhen com a guspives de foch y porten ales d'espiadimonis.*)

B. DE PRATS

Els Follets qu'arriven.

ESCENA II

Les tres Bruixes y els Follets

FOLLETS (*ab gran gatzara*)

¡Salut! ¡salut! ¡salut!

GARÇA

¿Ja s'ou aquí trapacers?

GINEBRÓ

Aquí som per servirvos y honrarvos, hermoses donzelletes.

GARÇA

¡Ginebró, Ginebró! vejes de no burlarte de la vellesa

GINEBRÓ

Y donchs ¿de què'ns burlaríam no haventhi aquí altra cosa de què burlarnos? ¡Som follets o no ho som! y el follet que no's burlés de lo que se li presenta deixaría de ser follet. ¡Nosaltres ens burlem dels boscaters en els boscos, dels llauradors en els camps, dels viándants pels camins, dels morts al fossar, dels vius a la taula, al llit, a la feina, a la dança, a tot arreu y a totes hores! Per nosaltres allà ont hi hà un ser humà hi hà un motíu de burla.

B. DE PRATS (*rient*)

Són deliciosos.

FERRERA

Jo m'els estimo com si fossin fills meus.

GINEBRÓ

Si; però l'altre vespre qu'ens divertíam a casa teva obrint y tancant una finestra que t'havíes deixada oberta, vas aixecarte y vas posar les baldes.

FERRERA

Perque no'm deixàveu aclucar l'ull ab aquell batre y rebatre de porticons.

GINEBRÒ

¡Ja'ns la pagaràs un altre díe!

GARÇA

Escolta tu, llengua llarga, ¿ja heu segat la corda de la campana perque quant el campaner vaji a repicar es quedi ab la corda entre mans y la gent del poble sense missa?

GINEBRÒ (*gratantse el clatell*)

¡Ay, mare Garçal... No hem pogut.

GARÇA

¡Com s'entén, no heu pogut!

GINEBRÒ

¡Bé hem bregat y esgarrapat y rossegat ab dents y caixals!... La corda forta que forta!

GARÇA

¡Grandíssim mentider! ¡perque us heu entretingut a fer endimoniatures de les vostres!

GINEBRÒ

No, mare Garça, no; ens podeu ben creure. Però avuy al campanar no hi hem pogut res.

GARÇA

¿Avuy? ¿Y per què tot justament avuy?

GINEBRÓ

Perque... és la Nit de Nadal.

LES TRES BRUIXES (*ab horror*)

¡La Nit de Nadal!

GINEBRÓ

Si, y al cim del campanar hi havia un àngel vestit de celistia qu'ens ha esquivat a tots a cops d'ala.

GARÇA

¿Però al menys bé deus portarme lo que t'havia demanat? ¿Ont ho tens?

GINEBRÓ

Ho porto... y no ho porto.

GARÇA

¡Mira qu'et faré engrunes!

GINEBRÓ

¡Espereu, mareta, espereu! no us prengueu les coses tant a la valenta o sinó semblaríeu una bona dona de sa casa. M'heu demanat que us portés aquesta nit la sanch d'un innocent ¿no és això?

GARÇA

¿Y ont és?

GINEBRÓ

La tindreu, la tindreu; un xich de paciència.

GARÇA

Es que no'n caldria d'altra. Però, a veure explicat més clar.

GINEBRÓ

Ens estàvam dintre d'una bauma comtant els borralons de neu que queyen, y éram ja a... (*A un Follet*) ¿a quants éram, tu?

GARÇA

Déixet de ximpleses y vés al dret.

GINEBRÓ

Donchs tot d'un plegat sentim rialles y cridoria y ens veyem arriuar bosch amunt una covoyada de sis o set marrechs que pujaven a cercar el tió per aquesta vetlla. “¡Ja us tenim!” varem dirnos. Tot justament aquet matí el seu pare m'havía estellat un roure que jo havia donat per ferhi niu a una puput amiga meva. Al devant de la covoyada hi anava un marrech que ja m'en ha fetes moltes: un día m'ha fet saltar un niu de mussols banyuts, l'altre día m'ha malmès una niarada d'escorpins... Es un alet que no puja al bosch que no ens la fassi! “¿Ah si? m'he dit, are me las pagarás totes” Y mentres els seus germanets s'agarraven a les cordes del boscall, jo li faig saltar un esquiroi devant d'els ulls. Ja n'ha tingut prou; corre cap al roure, l'esquiroi salta a una alzina; ell cap a l'alzina, l'esquiroi a un castanyer. Y nosaltres donantli volts per ferli perdre el món de vista. ¡Ay marettes! ¡ni que l'hagués picat una vespa! – “¡Comenceu a passar! ha cridat als altres marrechs; ja us aconseguiré!” Y tombant d'una soca a l'altre soca y ab els ulls enfabats y el nas en l'aire ens l'hem anat enduent tan endintre, tan endintre, que quan s'ha adonat de que la nit s'en hi venia al demunt ni ha sapigut ont era ni ont anava, ni d'ont venia. (*Cridant com escarnint*) “Ep!... ¡Hei!... ¡Assistencial...” (*Rient*) Si vés, ja pots cridarla l'assistencia; si l'has perduda blanca búscala negra!

GARÇA

Y are ¿ont és? ¿per què no'l dúyeu fins aquí?

GINEBRÓ

Perque la cosa ja durava massa y sabeu qu'a mi les coses llargues em cansen aviat.

GARÇA

¿Y volsthi jugar que t'el has deixat escapar, grandíssim cap de vent?

GINEBRÓ

¡Oh cà! derrera d'una roca hem trovat el Papu que s'estava apedaçant la capa negra de fer por, y li he dit: "aquí us el deixem"

GARÇA

¿Y bé?

GINEBRÓ

Y bé: qu'ell l'ha pres pel seu compte, y correntli al derrera y escarnintlo el vé empaitant dret aquí ont li he dit que vosaltres esteu esperantlo.

GARÇA

Mentres no m'el atueixi en un recó y no gosi a mòdussen en tota la nit...

GINEBRÓ (*confidencialment*)

Entre nosaltres, el Papu no és ningú, un no res, un sach de vanitat pagat de la seva mala fatxa; però un mal paper ab vós, Mare Garça, no hi hà perill que'l fassi. (*Se senten lluny els crits de Martinet y com un eco, l'udol del Papu que li respòn*).

GINEBRÓ

Aquí'l teniu. A reveure. (*Desapareixen els Follets*)

ESCENA III

Apareix Martinet fugint esbarat del Papu qu'el persegueix. Aquèt va tot vestit de negre agitant sa gran capa com unes ales y treyant foch pels ulls.

MARTINET

¡El Papu! ¡El Papu!

PAPU (*ab veu terrorífica*)

¡Corre, que t'atrapo!

MARTINET

¡Cisó!... ¡Teresona!.. ¡Fugiu que vé el Papu!... ¡El Papu!

PAPU

¡Ay que t'atrapo!

MARTINET

¡Pare!... ¡Mare!... Ningú'm sent, pobret de mí! ja no puch més!... (*Entre tant han donat una volta per l'escena; en aquet moment, Martinet, adonantse de les tres Bruixes corre a refugiarse entre elles*).

MARTINET

Bones senyores, grans senyores, tingueu pietat de mi y ampareume que'm segueix el Papu.

PAPU

¡Are si que t'atrapo!

GARÇA (*al Papu*)

Déixal; ja és nostre.

PAPU

¡Sabeu que m'ha fet corre, l'esperitat! Fa un'hora que li vaig gambejant al darrera. ¡Uuuuf!

MARTINET *(treient el cap per entre els vestits de les Bruixes)*

Ja no us tinch por, are, mal home! Are ja no soch sol. ¡Sabeu qu'en teniu ben poques d'entranyes de fer por a un pobre noy que va perdut pel bosch!

PAPU

El bosch és meu, en aquestes hores.

MARTINET

Gran mal vos en feu de ser valent a les fosques.

PAPU

La fosca és meva.

MARTINET

Y veyentme sol, abandonat de tothom...

PAPU

La soletat també és meva.

MARTINET

¡Donchs digueu que tot és vostre!

PAPU

Ja has tingut sort d'aquestes nobles dames o si no t'estimbo.

MARTINET

¡Vaya una hassanya! No m'ho haguéreu fet si'l pare fos aquí.

PAPU

An el teu pare ja l'havía fet corre més d'una vegada quant era marrech com tu, y li havia glassat la sanch a les venes y fet ericar els cabells demunt del cap.

MARTINET

¿Per què no li feu are, valent?

PAPU

Perque'ls grans... no'm fan cap gracia.

MARTINET

¡Prou! Perque d'un cop de destral vos partiria de dalt-baix. (*El Papu esclafeix una gran riallada*)

GARÇA (*al Papu*)

Tantas mercès, compare; per la paga vos convidem al nostre festí.

MARTINET

No li vulgueu, senyora, qu'es un mal home. Tan solzament de vèureus al devant aquet motllo de fer diables, el gall no us faria profit. (*Les Bruixes riuen*)

B. DE PRATS

Està grassonet; en bona fe està grassonet: dóna bo de tocarli aquestes galtones.

MARTINET

També m'ho diu la padrina; pobra padrineta, ¡que deu passarne d'ansies a hores d'are! Estich segur de què deu dirmen de pare-nostres!.. Però bah, no pot succehir-me res de mal estant en tan bona companyia. Es clar que més m'estimaria ser a casa, vora aquell bon foch de la lar y fent suhar el tió ab els meus germanets. Però en-

care gracies que veig que teniu aquí un foquet que Déu n'hi dó y l'olla ronca que ronca.

PAPU (*ab veu esgarrifosa*)

Més roncarà quan tu hi seràs dintre.

MARTINET

Calleu vós, boca d'infern, ¿Encare no'n teniu prou d'haverme fet corre com m'heu fet corre? ¡Ja m'en heu feta, ja, de feresa! Començava a sentir un nus que s'em en pujava a la gargamella!... Però are, mireu, are que estich descançat, em sento unes dents més llargues qu'en bona fe us menjaría a vós y tot.

PAPU

A mí també se m'han allargat les dents a força de corre. De bona gana... Afanyeuvos, Mare Garça, poseulo a coure aviat que ja'm vé solivera no més pensant ab la cuixeta que tinch de menjarmen.

ESCENA IV

Els mateixos y els FOLLETS qu'enrotllen el grupo saltant y ballant.

FOLLETS

¡Per mi! ¡Per mi! la cuixa, per mi!

MARE GARÇA

Calleu, fills meus, calleu, que per tots n'hi haurà.

MARTINET

¿Ah, fills vostres són aquets mosquits? ¿Sabeu qu'els teniu molt mal criats? Ja'ls conech ja; més de quatre vegades han vingut a ferme nosa. Tu, tu, si, tu: (*A Ginebró*) una vegada estava a punt d'agafar un niu de mer-

les; ja era al cap de la branca, ja'l tocava ab la mà, quan vé aquet cedacer y zas, m'esqueixa la branca y'm fa caure daltabaix qu'encare'm dolch de l'esclatarada. (*Els Follets riuen y volten*)

GINEBRÒ

Es qu'els nius de merles són nostres.

MARTINET (*a un altre Follet*)

¿Y tu? també't coneix a tu. Un altre dia vaig trovar la llebra al jas adormida com un sant de guix. Ja anava a plantarli la mà al clatell quan compareixes tu y ¡cop d'ala al nas de la llebra, fiblada al meu nas! jo pego un crit, ella pega un bót y ¡bona nit llebra! s'em va fondre de devant dels ulls com si se l'hagués dragada la terra. (*Els Follets tornen a riure y a voltar*)

GINEBRÒ

Es que les llebres també són nostres.

MARTINET

Al cap d'avall tot el món serà vostre.

GINEBRÒ

En el bosch tot ho és.

MARTINET

¿A n'el bosch?... Y qu'és al bosch el celler de casa quan hi veniu a deixar una aixeta oberta porque's penin que som nosaltres que'ens li hem descuidada? ¿Qu'és al bosch la porxada de casa quan barrineu les pomes y ei fiqueu el corch a dintre? ¿Qu'és vostra també la filola de la padrineta quan li umpliu el fil de nusos? ¿y les evanadores de la mare quan li embulleu la troca? y ls bous del pare quan no volen llaurar dret, y el bóch el Janot quan tossa a les ovelles? ¿Es vostre tot això?

GINEBRÒ

Es per fervos pagar les vostres malifetes.

MARTINET

¡Quí parla de malifetes, don no-ningú! Ja us conech, ja, sóu els Follets, sóu uns manefles. ¡Ja té rahó la padrina, que té més por de vosaltres que de la peste! Allà ont vos fiqueu hi feu més mal qu'una pedregada.

GINEBRÒ

¿Y allà ont vos fiqueu vosaltres? Robeu els nius, malbarateu les críes, lleveu les ales a les papellones y els ulls a les sargantanes: ens deixeu sense mores ni ginebrons ni bolets ni castanyes, y encare no contents ab això ens estelleu els arbres.

GARÇA

Ja ho sents, Martinet: les acusacions són gravíssimes. Les culpes són tantes y tan grosses que mereixen un càstich exemplar.

TOTS

¡A la caldera! ¡a la caldera! (*Gran cridoria y remolinada*)

ESCENA V

Els meteixos y el Pare Gegant que surt pegant en sumadès a dreta y esquerra. Va ricament vestit y porta grans botes y sabre descomunal.

GEGANT

¡Jo sento olor de carn cristiana!

GARÇA (*ab respecte*)

Ah, el Pare Gegant.

MARTINET (*alerrat*)

¡El Pare Gegant!

GARÇA

Salut, gran senyor, y sigueu el benvingut a nostre festa.

GEGANT (*ensumant*)

¡Jo sento olor de carn cristiana!

B. DE PRATS

No esperàvam, per cert, vèurens honrats ab vostra gentil presència, y per lo tant agraïm més sincerament la vostra cortesia.

GEGANT (*ab arrogancia*)

Massa amabilitat, massa amabilitat.

GARÇA

No és més que justícia, gran senyor.

GEGANT

Tantes mercès, Mare Garça.

MARTINET (*apart*)

¿Mare Garça? Aquèsta deu ser, donchs, aquella mala bruixa de què tants cops m'ha parlat la padrina?... Y aquestes altres deuen ser la Bruixa de Prats y la Ferrera, les seves companyes de malestrugancies... ¡En quines grapes he caigut, Reina santíssima!

GEGANT

M'estava allà baix en el meu palau de Moreria—¿sabeu, aquell palau que té les parets d'or, y les portes de diamant?—...

GARÇA

¡Quí no ha sentit contarne les mil maravelles!

GEGANT (*ab gran ènfasis*)

¡Oh, y les mil y mil més que ni podrián contarse— Donchs, com deya, m'entretenía matantme un remat de bous que s'em passejava per la barba, quan l'oreig m'ha dut una oloreta de carn cristiana, que m'ha retornat els esperits. Pego ensumada pel cantó d'ont bufava el vent y m'he dit: "La Mare Garça prepara un bon ressopó per aquesta vetlla!" (*Rient*) ¡M'agrada tant la carn cristiana!...

MARTINET (*apart*)

¡Panarra!

GEGANT

Em calço les botes que fan set llegües de camí a cada passa, y en quatre gambades m'he plantat aquí sense aturarme més qu'el temps just per engolirme un barco que venja de la India carregat de...

GARÇA

¿Carregat de què, pare Gegant?

GEGANT

Carregat de cindrias. Res, les olivetes per fer venir gana. Allò obra camí sense ocupar puesto.

PAPU

Pare Gegant, sóu un gran home, toqueula.

GEGANT (*encaixant*)

Hola, cusí; perdoneu si no us havía vist, però ¡és que porto una ganeta!...

MARTINET (*apart*)

Si, té tan aprop les dents que no's recorda dels pa-
rents.

PAPU

Y com diu el llibre de les set civelles: la boca no vol
noves.

GINEBRÒ

Y menos després d'un viatge aixís.

GEGANT (*rihent ab despreci*)

¿D'això en dius viatge, tu, formigueta? Ja's coneix
que per donar el tom a una ferigola acabes les forces!
Jo, no més per estirar les cames y agafar dalit per ca-
minar tinch de donar la volta al món.

GINEBRÒ

¿Y donchs, y un cop ja heu agafat dalit?

GEGANT

¡Pxé! quan fa molta calor m'arrivo a la lluna a fer
petar la claca ab el Mal Caçador.

GINEBRÒ

¿Y quan fa fret?

GEGANT (*ab énfasis*)

¡Oh! quan fa fret... em quedo a casa.

TOTS

¡Aaaaaah!

GEGANT (*transició*)

A veure, Mare Garça, sens compliments, ¿no teniu
a mà qualsevol futesa per entretenir la ganal... Passeu-
me aquet noy, mentrestant, per fer boca.

MARTINET

Poch a poch.

PAPU

¡Si, poch a poch; diu bé!

GEGANT

¿Per què?

PAPU

Perque té d'havernhi per tots.

TOTS

¡Per tots! ¡per tots!

GEGANT

¿Còm s'entén per tots? ¿D'això? ¿d'aquesta escarran-
ciadura? (*Rient*) ¿No veyeu que jo no'n tinch per una
dent?

GARÇA

Espereu, Pare Gegant; deixeu-me posar les coses en
son lloch.

GEGANT

Digueu, y res de preàmbuls, que jo, quan sento olor
de carn cristiana no estich per discursos. ¡M'agrada tant
la carn cristiana!

MARTINET (*apart*)

¡Fastigós! ¡No sab dir altra cosa!

GARÇA

Deixeu que primer li treguem la sanch qu'és lo
qu'ens falta per acavar de fer l'untura dels malefics;

després vos abandonarem el seu cos, y si us sembla...
us el podeu fer a palletes.

MARTINET (*treyent la fona*)

Ni la sanch, ni'l cos, ni res; al primer que s'em acost-
ti d'un cop de roch li bado la cervellera.

GEGANT (*rient*)

Aquet marrech ha sentit contar allò de David y Go-
liat. ¡Un gegant de pasta d'agnus! ¡No era de la meva
familia!

MARTINET

¡Mala nissaga! ¡més que mala nissaga! ¡Ja té rahó la
padrina quan diu que de tots vosaltres s'en hauria de
perdre la mena!

TOTS

¡Que moril ¡que moril (*Se sent una salmodia fune-
ral y remor de cadenes que va acostantse*)

GARÇA

Calleu: aquí venen les nostres amigues les Animes.
No podem resoldre res, avans d'escoltarles.

ESCENA VI

ELS METEIXOS y LES ANIMES qu'arriben en professó, cu-
bertas ab mortalles blanques y algunes d'elles arrossegant
cadenes. Devant de totes van l'Anima d'en Rosega Cebes
y l'Animeta d'en Cantiret. Tothom els hi fa lloch; donan una
volta per l'escena y's formen en semicircl: En Rosega Ce-
bes s'avança.

ROSEGA

Salut, noble companyia.

GARÇA

Salut, ànimes del altre món.

GEGANT (*apart*)

¡Quina furtor de ceba!

ROSEGA

Del altre món venim, en efecte, per pendre part al vostre festí, ja qu'aquesta nit no podem anar a estirar llençols ni despertar a ningú tota vegada que tothom vetlla.

GARÇA

Se us agraheix l'atenció y la galàn companyia.

GEGANT

Excelent companyia. Tractantse de menjar jo no admeto més que la de convidats com vosaltres: que no menjen.

CANTIRET

Ay això si que no, ¡qu'en fa d'anys que vam perdre la gana!

GINEBRÓ

Desde que devíau perdre els caixals.

CANTIRET (*a Rosega*)

¡Ja't recordas d'ont vas deixar els teus quan encare eres d'aquet món?

ROSEGA (*ab un suspir*)

¡Prou!

CANTIRET

Ah, per xo, que si no, ja sabs com hauries d'anarlos a cercar el día del Judici.

ROSEGA (*agafanli el bras*)

No m'en parlis que m'esborrona el pensarhi.

CANTIRET (*pegant un salt vivament*)

No'm toquis, que'm trencaríes.

MARTINET

¡Ja sé qui ets! ¡Ets l'animeta d'en Cantiret. Quan la claror toca en els cantirets de vidre ¡quantes vegades t'he vista pujar y baixar per les parets y el sostre!... ¡Animeta, bona animeta, tu'm defensarás, veritat? perque tu no ets dolenta com tots aquets altres. (*Corrent a agafarshi*)

CANTIRET (*esquivantse d'un salt*)

¡No'm toquis!

GINEBRÒ (*apartantlo*)

¡Ten compte a trencarnos cap ànimal

ROSEGA (*avençant*)

¿Qui parla aquí de gent dolenta? ¿S'atrevirà ningú a dir que siga dolenta jo? (*Estenent els brassos y mostrant una ceba a cada mà*)

MARTINET

¡Ah! ¡En Rosega-Cebes!

ROSEGA CEBES

¿Quin mal he fet may a ningú si no és an aquestes duges cebes que vaig rosegant, rosegant, donant volts pel purgatori, pels fossars, pels quartos foscos... y això fins a la consumació dels sigles!

GEGANT

¡Ja n'hi hà per aburrir les cebes!

ROSEGA

¡Ay, pare Gegant! Fins el dia del Judici, en què'l Jutje Suprem ens cridi a tots a comparèixer devant de son tribunal, fins aquell dia el Cassador de la Lluna no cassará la mosca que persegueix fa mil anys y jo no m'hauré acabat aquestes cebes que fa mil anys que ro-sego.

CANTIRET

¡Demà fos!

GARÇA (*ab horror*)

¡No diguis heretjies!

CANTIRET

¡Vos figureu quin suplici és per nosaltres arrossegar la trista existencia derrera d'aquesta furtor de ceba?

PAPU

A mi ja m'en ploreu els ulls.

GEGANT

A mi'm van les llàgrimes cara avall.

TOTS

¡Y a mi! (*Tots s'aixugen els ulls*)

MARTINET

Oh, y cebes del altre món, que fan una fetor de sofre.

GARÇA (*de sobte*)

¡Sofre! ¡Are que diu sofrel... ¿Y còm no's trova ja entre nosaltres per presidir la festa, nostre rey y senyor Sa Majestat el Diable?

ROSEGA

M'ha encarregat que l'excusés, però's trova un xich bebrós y ha cregut que fóra imprudència surtir ab una nit tan freda.

GARÇA

¿Y sa augusta companya y reina nostra Sa Magestat la Mort?

CANTIRET

Sa Magestat la Mort m'ha encomanat que us fes vinenta sa dolença per no poder assistir a la festa, però s trova un xich refredada.

MARTINET

¡Sí! ¿voleu saberho lo que tenen? Que la nit de Nadal els ha assentat malament y no poden pahirla; perque questa nit no poden fer de les seves, y la rabia s'els ucla. ¡Heus-ho aqui perque no venen aqueix parell de males herbes.

GARÇA *(ab gran indignació)*

¡Ha blasfemat!

B. DE PRATS Y FERRERA

¡A mort! ¡A mort!

TOTS

¡A la caldera!

MARTINET

Misericordia, bon Jesús qu'acaveu de néixer. *(Sent molt lluny música de gralles, simbombes y panderos. — Sorpresa general)*

GARÇA

¿Qu'és això?

MARTINET (*ab alegria*)

¡Ah, els pastors que tornen de la missa del gall!

TOTS (*ab un brunzit*)

¡Maledicció!

MARTINET

¡Benehits sigan!

CHOR DE PASTORS (*al lluny*)

Nit de Nadal, nit bella y santa
en què tot prega, adora y canta,
nit de recorts y anyorament;
nit de Nadal!
nit de Nadal, nit santa y bella,
en què és un arpa cada estrella
y és un concert el firmament;
nit de Nadal!
mentre al infant y al vell somrigues,
mentre ta humil llegenda digues;
nit de Nadal, beneita sigues!
nit de Nadal!

(Mentres el chor ha anat acostantse tots els personatjes, menos Martinet, han anat reculant aterrats. Al aparèixer la corrúa de pastors pel fons, van desaparèixer tots com espectres, de manera qu'al presentar-se aquells en escena ja no hi queda més qu'en Martinet que's precipita dret a n'ells)

ESCENA VII

MARTINET, JANOT, EL RABADÀ Y PASTORS. *Els uns porten llanternes enceses, altres gralles, simbombes y panderos, altres menen xays guarnits de cintes y rama.*

MARTINET (*ab efusió*)

¡Janot!

JANOT (*ab brusquetat jovial*)

¡Y are, Martinet, d'ont surts? ¿Què fas aquí tot sol en aquestes hores?

MARTINET

M'he perdut, Janot; m'he perdut pel bosch y no he abut sortirmen.

JANOT

¡Valenta angunia qu'has fet passar a tots els de casa eva!

RABADÀ

¿Y no t'en dónes vergonya d'haverte perdut com un nen d'en Cises? ¿Encare no'l tens prou apamat el bosch, com hi hà nonsas!

MARTINET

Els Follets m'han desencaminat.

JANOT

¡Si, la deria d'empaitar algun esquirol! ¿fà que ho endevino?

MARTINET

¡Y m'ha surtit el Papul...

JANOT (*rient*)

¡La por t'ha surtit!

MARTINET

Y m'ha empaitat bosch endintre.

RABADÀ (*rient*)

La por t'ha empaitat.

MARTINET

Y he trovat les Bruixes... y he vist el Pare Gegant... y les Animes...

JANOT

¿Que potser voldries fernos agafar por a nosaltres també? (*Tots els pastors riuen*).

MARTINET

¡Y volían tirarme a la caldera!... Vos ho juro per aquesta creu y a tallar coll.

JANOT

Vina'm aquí, poch senderi, qu'ets massa gran per creure aquestes falornies! Té, beu un trago de la carbaça, qu'estàs tremolant de fret.

RABADÀ (*rient*)

De por està tremolant.

MARTINET (*després de beure*)

¡Tu haguessis vist lo que jo he vist, no t'en riuríes!

JANOT (*agafant a Martinet per la mà*)

¡Alça, alça! menos rahons y avall, qu'aquí ja hi tenim totes les feines fetes, y a casa teva deu ésser una mar de llàgrimes. Vosaltres, feu llum y vosaltres cop als panderos per espantar la por ¡En marxa! (*S'allunyan cantant*).

MUTACIÓ

ESCENA VIII

La meteixa decoració del primer acte. La PADRINA està asseguda resant entre dents, rodejada de la mainadeta. LAYA asseguda en un cantó ab els colzes demunt dels genolls y sanglotant ab la cara en el devantal. BERNAT a la porta ruaytant en fora anguniós. Moment de pausa en què no se sent més qu'el murmull de la pregaria y els sanglots de a Laya.

BERNAT *(ab accent desesperat cridant cap a fora)*

¡Martineeeet!

LAYA

¡Fill meu!... fill meu!... pobre fill meu!... menjat de llops!...

BERNAT

¡Martinet!... *(Se senten veus y xiririboy que van acostantse)*

LAYA *(aixecantse)*

¡Déu meu, quin Nadal! tanta alegria per tothom y tant de dolor per nosaltres!...

BERNAT

Calla... No sé quines veus sento. (*Cridant*) ¡Janot!..

MARTINET (*lluny*)

¡Pare!

BERNAT (*ab esclat d'alegria*)

¡Es aquí! (*Tots se precipitan al portal al mateix temps qu'arriva en Martinet seguit dels pastors. Tots l'abraçan y el petonejen, prenents el l'un del altre. Moments d'emoció y expansió manifestades per crits, sanglots y rialles*)

LAYA

¡Fill del meu cor!

PADRINA

¿De veras tornas viu?

JANOT

Aquí'l teniu tan sencer com el dia que va néixer.
¿No us ho deya?

PADRINA

¡Ay àngel de Déu! Poch me pensava tornarte a veure may més.

LAYA

¡Que'ns en has feta passar d'angunia!

BERNAT

¡Ni carregat d'or ¡valdrías tota la qu'ens has feta passar!

MARTINET

¡Ay Padrina! ¡De quina m'he escapat! ¿Sabeu totes aquelles coses tan esgarrifoses qu'ens conteu? ¡Donchs totes les he vistes, totes. Bruixes, Follets, el Papu...

CISÓ

¡Jesus, María, Joseph!

JANOT

Vaja, déixet de rucades, que tot això no són més que mentides; no vinguis are a encomenar als menuts la por que tu has passada.

MARTINET (*fent l'home*)

¡No, que no n'he passada!

RABADÀ (*ab sorna*)

¡Gota!

MARTINET (*resolut*)

¡Ni gota ni gens! Y sabeu perquè no n'he tinguda de por? Perque ja sabia que a la nit de Nadal no pot succehir cap cosa dolenta.

PADRINA

Donchs qu'ho tingues ben present per sempre. Y vosaltres també (*La quitxalleta la rodeja*) Feu sempre el vostre camí ab el cap dret y la conciencia neta, y per vosaltres serà nit de Nadal tota la vida; no hi haurà cosa al món que dega espantarvos.

JANOT

¡Ben dit, padrina!

Y are, lo passat, passat; al diable les angunies, que'ls turrans se refredan. ¡Alça brivalls, el tió al foch ¡y má a les masses!

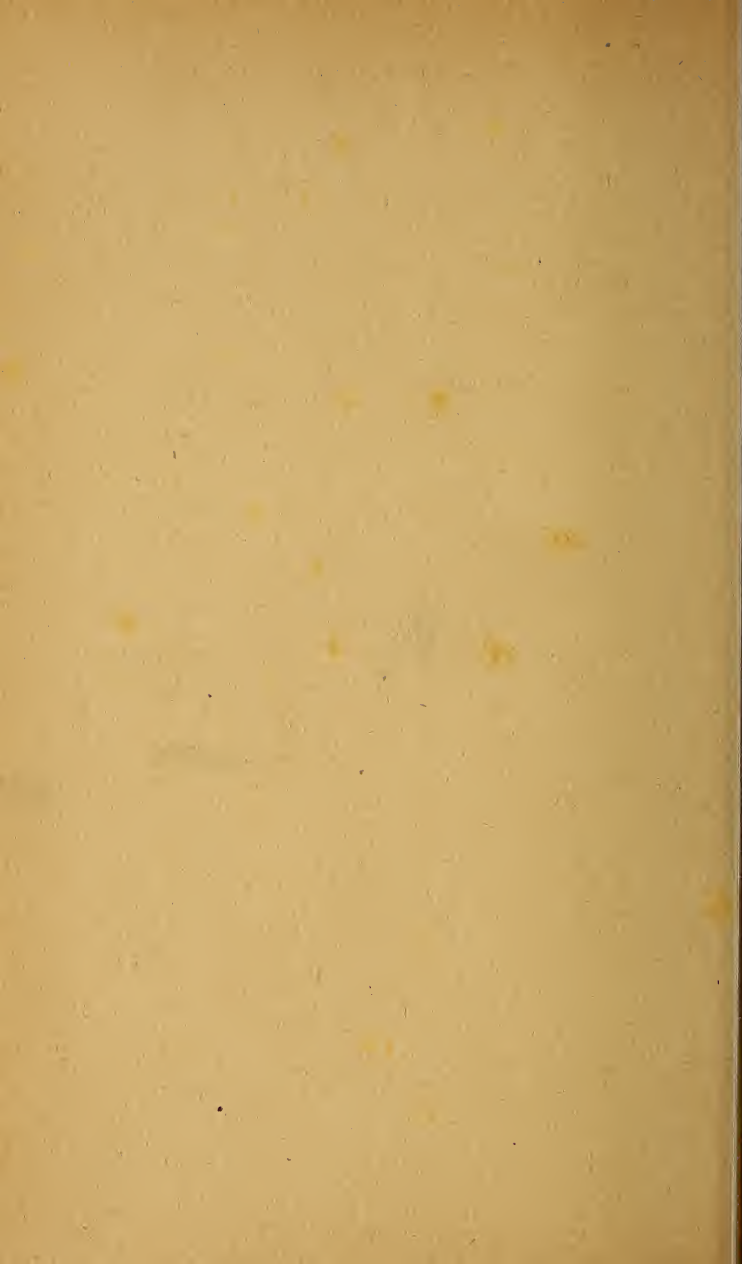
Esclat d'entusiasme. Mentres els uns posen el tió a la llar, els altres enarbolan masses y garrots als crits de «¡Tió! ¡tió!» Els pastors, tirant barrets y barretines enlaire cridan «Bon Nadal» y rompen a sonar panderos y gralles.

TELÓ RÁPIT

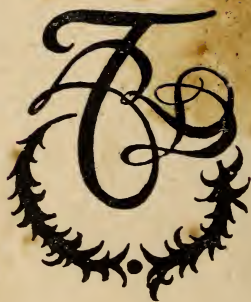
FI DEL QUENTO DE NADAL

1 PTA.